

خونریزی بینی

دکتر ناهید گیلک

خونریزی بینی یکی از بیماری های رایج در سنین مختلف است. این بیماری بویژه در فصل زمستان به علت سرما و رطوبت کم در هوا و در فصل تابستان با هوای گرم و خشک بروز بیشتری دارد.

در حدود ۱۵ درصد مردم حداقل یک بار در زندگی خود دچار خونریزی بینی می شوند که اغلب موجب نگرانی شدید اطرافیان می شود. با وجودی که خونریزی بینی در بیشتر موارد عوارض ناگوار ندارد و مہار کردن آن آسان است، ولی در برخی موارد، بویژه در سالمندان، اگر خونریزی بینی همراه با بیماری های قلبی، ریوی و یا نارسائی های عروقی باشد می تواند خطرناک و حتی موجب مرگ بیمار شود. به این دلیل نباید خونریزی شدید و مکرر بینی را در افراد و سنین مختلف خصوصاً در بزرگسالان ساده پنداشت.

مطالعه دقیق و کامل برای یافتن علت بروز خونریزی از اهمیت زیادی برخوردار است. اکثر بیماران مبتلا به خونریزی بینی معمولاً به بخش های اورژانس بیمارستان ها مراجعه می کنند اما از آنجایی که در اورژانس تنها به مہار کردن خونریزی اقدام کرده و درصدد یافتن علت خونریزی نیستند، بنابراین باید این بیماران به متخصصین گوش و حلق و بینی و سپس به متخصصین داخلی و بیماری های خون مراجعه کنند تا علت اصلی خونریزی بینی آنها مشخص شود.

هموطنان عزیز:

یکی از اهداف انجمن پزشکی ایرانیان مقیم آمریکا شعبه تگزاس، ارتقاء سطح اطلاعات عمومی، آموزش و کمک‌های پزشکی به ایرانیان عزیز است. جامعه ایرانی همانند بسیاری از جوامع مهاجر در آمریکا، دارای نیازهای خاص فرهنگی، اجتماعی و پزشکی است. پاسخ‌گویی به این نیازهای خاص است که باعث ایجاد گروه‌ها و انجمن‌های مختلف از جمله انجمن پزشکی و پیراپزشکی ایرانیان مقیم تگزاس شده است. در راستای ایفای این نقش، اعضای انجمن با همکاری ماهنامه عاشقانه تعهد نموده‌اند که هر ماه مطالبی در رابطه با مسائل مهم و شایع پزشکی، با متنی ساده، برای هم‌میهنان عزیز تهیه نمایند. از خوانندگان این مقالات خواهشمندیم که نظریات و سؤالات خود را به آدرس انجمن IAMA، P.O.Box 570233, Houston, TX 77257 بفرستید و یا از طریق تلفن ۲۴ ساعته، با شماره: 281-773-3900 انجمن با ما در میان بگذارید. نظریات شما مطمئناً به کیفیت این مقالات کمک بسیار خواهد کرد.

دکتر شاهین شیرزادی

رئیس انجمن پزشکی ایرانیان
مقیم آمریکا؛ شعبه تگزاس
tx@iama.org

شاخه دارند و به یکدیگر پیوسته هستند و شبکه‌های مویرگی فراوانی در داخل بینی به وجود می‌آورند.

یکی از بخش‌های مستعد خونریزی بینی، شبکه مویرگی بخش جلوی تیغه میانی بینی است که خوشبختانه به دلیل سطحی بودن آن از نظر معاینه و تشخیص و درمان به سادگی قابل مداواست. خونریزی‌های بخش بالائی یا پشتی حفره بینی عموماً شدیدتر است و دسترسی به آنها دشوارتر و درمان آنها نسبتاً پیچیده‌تر است.

علل خونریزی بینی:

بطور کلی علل خونریزی بینی به دو دسته موضوعی و عمومی تقسیم می‌شود.

دلایل موضعی: که موجب صدمه به شبکه مویرگی و شریان‌های مخاط بینی و آسیب‌پذیری این شریان‌ها و مویرگ‌ها در برابر صدمات می‌شود. رایجترین این عوامل عبارتند از:

۱- تصادفات اتومبیل و تصادفات ورزشی که باعث شکستگی استخوان‌ها و پارگی مخاط بینی و در نتیجه، خونریزی می‌شود. این خونریزی از بینی چه در زمان وقوع تصادفات و چه هفته‌ها و ماه‌ها بعد ممکن است عارض شود. عادت دست بردن در بینی عموماً باعث جراحت مخاط قسمت جلوی بینی و در نتیجه باعث خونریزی‌های مکرر می‌شود که این رایجترین علت خونریزی در خردسالان و بزرگسالان است.

۲- التهابات و عفونت‌های موضعی از قبیل سرماخوردگی و سینوزیت و آبریزش بینی موجب تورم مخاط بینی و عدم تعادل در رطوبت این مخاط می‌شود. در چنین شرایطی مخاط مزبور آسیب‌پذیر شده و کوچکترین جراحی باعث بروز خونریزی از آنها می‌شود.

چگونگی گردش خون در بینی:

شریان‌های متعدد از شاخه‌های انتهائی شاهرگ‌های اصلی گردن (Carotid Arteries) جریان خون را به ناحیه بینی می‌رساند و مخاط پوششی بینی حاوی شبکه گسترده‌ای از مویرگ‌هاست که جریان خون را در این مخاط به گردش در می‌آورد. عملکرد بینی علاوه بر تنفس، گرم کردن، مرطوب ساختن و تصفیه کردن هوای تنفسی است که به حجم زیادتری از گردش و جریان خون نیاز دارد.

کوچکترین آسیب به مخاط پوششی بینی موجب خونریزی مویرگ‌های سطحی مخاط می‌شود و چنانچه خونریزی بر اثر وجود بیماری باشد، ممکن است مقادیر زیادی از خون بدن از دست برود.

در کودکان و سالمندان به دلیل کم‌خونی و یا وجود همزمان نارسائی‌های قلبی، ریوی و عروقی، از دست رفتن حتی مقدار کمتری از خون می‌تواند مشکلاتی را ایجاد کند.

تا زمانی که مخاط بینی سالم باشد و ناراحتی‌هایی در اثر تصادفات و یا زخم‌های ناشی از التهابات موضعی و یا غده‌های سرطانی نداشته باشد، خونریزی به وجود نمی‌آید. با تغییرات آناتومی و فیزیولوژی مخاط بینی از یک طرف و اختلالات دستگاه انعقاد خون از طرف دیگر، آسیب‌پذیری عروق و شبکه مویرگی بینی بیشتر شده و خونریزی بینی بروز می‌کند.

تشخیص محل و میزان خونریزی:

تشخیص محل و میزان خونریزی از نظر درمانی اهمیت بسیار دارد. اگر خونریزی زیاد باشد، امکان تشخیص دقیق محل خونریزی دشوار است. در برخی از موارد نیاز به روش آندوسکوپی و یا آنژیوگرافی شریان‌های اصلی تغذیه‌کننده بینی دارد. این شریان‌ها چهار

- نارسائی های کلیوی و کبدی که خود باعث ایجاد اختلال پیچیده در سیستم انعقاد خون می شود.

- کمبود ویتامین هائی از قبیل ویتامین «K» و «C».

درمان خونریزی بینی:

روش های درمانی متعددی برای مهار کردن خونریزی های بینی وجود دارد. روش مناسب درمانی رابطه مستقیم با میزان خونریزی، محل دقیق خونریزی و شرایط عمومی حال بیمار مبتلا به این عارضه دارد. هر چه خونریزی بیشتر ادامه یابد امکان بروز عوارض ناگوار از قبیل سکنه قلبی و مغزی و ورود خون به مجرای تنفسی و ریه ها و خطر ابتلا به ذات الریه بیشتر می شود و این موضوع در بزرگسالان بسیار اتفاق می افتد. بنابراین بیمار باید هر چه زودتر به بخش کمک های فوری یا به پزشک متخصص گوش و حلق و بینی مراجعه نماید. علت اصلی خونریزی باید مورد بررسی قرار گرفته و وجود یا عدم وجود غده های سرطانی در بینی و سینوس ها و یا احتمال وجود بیماری های مربوط به اختلالات انعقاد خون بررسی شود.

روش های درمان:

روش های درمان خونریزی بینی عبارتند از فشار آوردن بر نسوج نرم و قسمت پائین بینی که در بسیاری موارد در کمتر از ده دقیقه باعث مهار خونریزی می شود. در صورتی که با این روش، درمان حاصل نشود، با سوزاندن محل خونریزی با استفاده از نیترات نقره و یا استفاده از پنبه های مخصوص می توان خونریزی را مهار کرد. بطور کلی خونریزی را نباید ساده تلقی کرد و شرط موفقیت در درمان، مراجعه به موقع به پزشک متخصص است که با در اختیار داشتن وسایل لازم و به کار بردن تکنولوژی موثر، بیمار را مبتلا به خونریزی بینی را درمان می کند.

مانند کوکائین باعث صدمه شدید به مخاط بینی و شبکه مویرگی آن می شود که در اثر جراحی این مخاط ایجاد خونریزی می کند.

۷- اعمال جراحی بینی چه جراحی های زیبایی و چه جراحی های مربوط به بهبود راه تنفسی ممکن است باعث خونریزی بینی شود. در روزها و هفته های بعد از عمل هنوز امکان خونریزی وجود دارد.

۸- غده های خوش خیم (Polyp) و غده های سرطانی مخاط بینی و قسمت فوقانی حلق که در انتهای حفره بینی واقع است و همچنین غده های سرطانی سینوس ها از دلایل مهم خونریزی شدید بینی هستند.

تشخیص و درمان این غده ها تنها راه جلوگیری از خونریزی های شدید و مکرر بینی است. اما متأسفانه این نوع غده های سرطانی با تأخیر تشخیص داده می شود و به این جهت درمان آنها را مشکل تر می نماید.

دلایل بیماری های داخلی خونریزی بینی:

- اختلالات انعقاد خون یا شکستگی و آسیب پذیری در دیواره شریان ها و مویرگ های بدن باعث بروز خونریزی در قسمت های مختلف بدن منجمله بینی می شود.

- سخت شدن دیواره شریان ها (Arteriosclerosis) که معمولاً با بیماری فشار خون در سالمندان همراه است

- انواع گوناگون و متعدد بیماری های مادرزادی مربوط به اختلالات انعقاد خون که به صورت ارثی از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود، برای مثال هموفیلی.

- انواع سرطان های خون که بر عملکرد و تعداد گلبول های فعال خون تاثیر می گذارند. معمولاً این خونریزی ها شدید و مکرر است.

- استفاده از داروهای ضد انعقاد خون که بعضی از آنها برای جلوگیری از بیماری های قلبی و عروقی لازم است. این داروها عبارتند از آسپرین، Palsied, Warfarin.

۳- خشکی مخاط بینی به دلیل خشکی هوا و سرما و یا گرمای بیش از حد، معمولاً موجب ترک خوردن مخاط و بروز خونریزی می شود.

۴- انحراف تیغه میانی بینی و یا عوارض تشریحی دیگر که باعث تنگی راه تنفسی می شود. در نتیجه عبور سریعتر هوا در هنگام تنفس باعث خشک شدن و نازکتر شدن و حساسیت مخاط پوششی بینی می شود و مخاط مزبور با کوچکترین جراحی از قبیل خاراندن یا مالش بینی دچار خونریزی می شود.

۵- ورود اجسام و اشیاء خارجی در حفره بینی که عموماً در اطفال و در بیماران مبتلا به برخی از بیماری های روانی رواج دارد، باعث بروز عفونت و تحریک شدید مخاط بینی شده و با کوچکترین آسیب از قبیل سعی در خارج کردن شیء خارجی توسط پزشک دچار خونریزی می شود.

۶- استنشاق برخی مواد شیمیائی از قبیل آمونیاک، بنزین اتومبیل و بعضی از داروهای ضد عفونی کننده و استنشاق برخی مواد مخدر

